

Nr 346.

Av herrar **Heiding** och **Löfvander**, i anledning av *Kungl. Maj:ts proposition angående allmän beredskapsstat för budgetåret 1944/45.*

De allmänna grunderna för proposition nr 281 avse en uppdelning av de begärda anslagsbeloppen i trenne grupper. Anslagen under beredskapsstat I — 342 milj. kr. — avses skola av regeringen ställas till myndigheternas förfogande, när så befinnes lämpligt från och med den 1 juli 1944. De under beredskapsstat II upptagna beloppen — sammanlagt 277 milj. kr. — skola, i den mån de icke avse förberedande planeringsåtgärder, då försörjnings- eller arbetsmarknadsläget det medgiver, respektive då en försämring av arbetsmarknadsläget det påkallar, beträffande vissa anslag eller viss grupp av anslag, disponeras av regeringen. Medel för förberedande åtgärder skola disponeras enligt samma grunder som för beredskapsstat I. Under beredskapsstat III upptagna belopp åter — summa 655 milj. kr. — skola då arbetsmarknadsläget så påkallar, men efter riksdagens hörande eller under förutsättning, att riksdagen inkallas eller ändock skall inom 20 dagar sammanträda, ställas till vederbörandes förfogande.

Detta innebär, att så stort belopp som tillsammans 619 milj. kr. omedelbart under angivna betingelser stå till regeringens förfogande. Särskild uppmärksamhet synes därvid påkallas i fråga om de summor, som med påfallande knapphändig motivering under beredskapsstat I ställas till finansdepartementets förfogande, och som dels avse 100 milj. kr. till åtgärder för ekonomisk efterkrigsberedskap och dels 200 milj. kr. till bidrag för internationellt återuppbyggnadsarbete.

Det finns ingen anledning att bortse ifrån sambandet mellan framställningen om så vidsträckta fullmakter för regeringen angående dessa jättebelopp och de fullmakter som under akut krigsfara lämnats särskilt till militära ändamål. För lämnande av så vidsträckta fullmakter borde dock förutsättningarna vara något andra när det gäller åtgärder, som väsentligen avse efterkrigsförhållanden. Bevarandet av grunderna för vårt folkliga styrelsesätt förutsätter, att riksdagens makt över bevillningen strängt upprätthålles och endast det rena nödläget synes böra föranleda så betydande undantag härifrån. Tendenser i annan riktning synas snabbt och effektivt böra avvecklas, och utveck-

lingen under efterkrigstiden så snart som möjligt länkas in på andra sundare banor.

Att för mötande av befarad massarbetslöshet under efterkrigstiden i god tid åtgärder vidtagas är nödvändigt. Statens kredit är emellertid redan nu starkt utnyttjad och vårt lands ekonomiska resurser med hänsyn till en oviss framtid hårt ansträngda. Det synes också i hög grad erforderligt, att de medel som anslås till arbetslöshetens bekämpande disponeras på sådant sätt, att därigenom de effektivaste resultaten uppnås. De begränsade resurserna synas därför böra komma till sådan användning, att därigenom sysselsättning åt så många som möjligt beredes.

Det förefaller även anmärkningsvärt, att i de uppgjorda förslagen i så stor utsträckning arbeten upptagits, i fråga om vilka materialkostnaderna äro relativt stora och timpenningen hög. Detta gäller icke minst sådana byggnadsarbeten, vilka vi beträffande materielen i särskilt hög grad äro beroende av importerade resurser, som vi inte veta i vilken utsträckning vi komma att disponera över. Den uppfattning synes oss därför mycket diskutabel, som statsrådet och chefen för socialdepartementet givit uttryck åt i sitt uttalande (s. 67) att bostadsbyggande i speciellt de större städerna bör vara ett av de arbetsobjekt som för arbetslöshetens bekämpande *först* bör komma i fråga. Även när det gäller byggnadsarbeten för statens behov synes en viss återhållsamhet vara att rekommendera. Över huvud taget torde sådana statens åtgärder, som verka i riktning att främja anhopningen av människor och institutioner till storstäderna, icke vara för samhället i sin helhet gagneliga.

Större uppmärksamhet synes enligt vår mening böra fästas vid den s. k. grovarbetsreserv, som framgått ur investeringsutredningens undersökningar (s. 4). Lämpligheten av att såsom ifrågasatts avse denna grovarbetsreserv endast som ett alternativ under speciella förhållanden, i första hand då brist uppstår på materiel på andra områden, synes på goda grunder böra underkastas förnyad omprövning.

Beträffande de anslag, som upptagits till vägändamål av olika slag, vilja vi understryka det stora behovet av såväl bygdevägar som ödebygdsvägar och skogsvägar. Även bidragsbehovet till enskilda vägar — såväl förbättring som nybyggnad — är mycket stort. De anslag, som upptagits för sådana ändamål, förefalla därför otillräckliga. Det är att märka, att på dessa och liknande områden materialkostnaderna äro små och delvis inga samt att arbetslösheterna här ligga på en helt annan nivå än exempelvis inom byggbranschen. I den mån som sådana arbeten betraktas som angelägna och arbetsmöjligheterna på dessa områden bättre tillvaratagas, beredas också utvägar att mera effektivt utnyttja de medel, som ställas till förfogande för arbetslöshetens bekämpande, då på detta sätt antalet sysselsättningsdagar per arbetslöshetsmiljon blir relativt större.

Under återopande av vad som ovan anförts hemställes om sådana ändringar i proposition nr 281,

att i fråga om fullmakter för Kungl. Maj:t att förfoga över anslag under beredskapsstat I och II större återhållsamhet iakttages och riksdagens medverkan vid disponerande av anslagen då den är samlad förbehålles; samt

att vid anordnande av arbeten för arbetslöshetens motverkande sådana företag i större utsträckning i första hand igångsättas, vid vilka materialkostnaderna äro små och arbetslönerna ej äro så höga.

Stockholm den 2 juni 1944.

Arthur Heiding.

Axel Löfvander.